

# חמש עשרה נשים פרק ראשון יבמות טו.

## עין משפט גר מצוה

נבא א מיי פ"ח מהל'  
מקואות הלכה א  
סגנון עשין רמח עו"ש ע"ד  
ס"י רב ספקי מ וספקי נב:

### תוספות ישנים

ת"ש ר' טרפון אומר  
תלמידי ממי מבל ליה  
לדי ואשאלה אלמנה עשו  
ב"ש כדבריהם. ומשני  
ואשאלה לחמירי כב"ה.  
והא תלמידי קאמר ופ"ה  
ואין זה מרוב גשומים כב"ה  
דפשיטא דהלכה כב"ה בכל  
מקום. ולא תהיל דמלי  
פריך הלא אשמעינן תרוב  
הרבות דלא כב"ש שרי ר'  
טרפון ממלמידי ב"ש הוא.  
ל"ח נראה דגרסינן אפסא  
מ"ש תלמידי ממי מבל ליה  
הנה לדי ואשאלה אלמנה  
לא עשו וכו' ומשני אימא  
ואשאלה כב"ש [ופריך].  
והא תלמידי קאמר ואין זה  
מרוב גשומים כמו רבו  
ומשני לאפוקי מדר' יומן  
וכו': ונהג בו עי' עשורין  
וא"ת והא דגרסינן [קדושין  
נא]. המורה כעשיות  
משפחותיו מוקלסין מר'  
דמשפחה הוא טבל והכל  
נמי איכא טבל בגויהו. ו"ל  
דמשפחה על מנאי ואומר  
אם זה מעשר עבד הרי הוא  
לעניים ואם זה מעשר שני  
הרי הן מוחללין על מעוטה  
הלל והמעות יבואם  
לירושלים ויקנה מהן זכרי  
סעודה וכן יבשה משני  
העשורין א':

א' אינו מוכן לדעשה סכד  
היה חזק מעשר סגי וכו'  
ב' ממוס' כחן כחן הירושל' וכו'  
ד' עשין נבל כחן ו"ל וכן  
ד' עשין ככל עי' עשורין ועשין  
ז"ע.

### תוס' חד מקבאי

תנן היום במסכת מקואות  
פ"ד השוקת שבטל אין  
ממלאין בה ואין מקדשים  
בה ואין מוזין הימנה ואינה  
צריכה צמיד פתיל ואינה  
פוסלת את המקוה היתה  
כלי וחברתה כסוד ממלאין  
בה ומקדשין בה ומזין  
הימנה וצריכה צמיד פתיל  
ופוסלת את המקוה נקובה  
מלבטתה אן מן הצד אם  
אינה יכולה לקבל המים  
כל שהיא כשרה כמה היא  
בנקב כשפופרת [הגור].  
תני ארי"ן בן תירא מעשה  
בשוקת יהודא שהיתה  
בירושל' כהתייבשה וזו  
מפני שהיא בקצת פירושי  
ר"ש ו"ל על לא נכון:

דשכן היא עלמה מתחללת ו"ל דלר' יהושע אינטיריך היא תועבה ואין  
צנייה תועבין דלא תימא צנייה תועבין משום דכתיב זה טומאה כעירות  
ואפי' לרצונן דרבי יומי זן כיפר דמוקמי לה [לעיל ד' א':] אסוטה  
הא אמרן דאין מקרא יואל מידי פשוטו ואפילו למ"ד קין דליתעבד

איתעבד מ"מ אינטיריך היא תועבה  
דלא תימא אמחזיר גרושתו ממי קאי  
ועוד דאינטיריך ליה היא למעוטי דלא  
מדרוש מלשון תועבה שנייה תועבין  
וקלמ קשה דקאמר' לקמן דעבו מר'  
יהושע בני לרות דב"ה ל"ש מהו  
למאי נפקא מינה למיפשט ולד מחזיר  
גרושתו והיכי איכא למיפשט מינה  
דלמא ולד מחזיר גרושתו יש לפסול  
מטעם ועמאה דכתיב זה או משום  
תועבה ואי נמי בני יצמה לשוק  
פסוליס יש להכשיר בני מחזיר גרושתו  
דהיא תועבה ואין צנייה תועבין איכא  
למימר דלמא למידק דיצמנה לשוק  
צנייה תועבין ו"ל דלוינה לא מסקי  
אדעתייהו הנך דרשות ולא צבו אלא  
אי אמרינן ק"ו גבי יצמה לשוק  
או לא: ונהג בו שני עשורין.  
צירושלמי מפרש דהפריש מעשר  
שני ופדאו וחלק המעשר לעניים  
והמעות אלכ צירושלים:

**גמריה איבתפק ליה.** הוה מני  
למימר וליטעמין היכי  
עבד כחומרי דמר וכחומרי דמר  
והכתיב (קהלת ג) הנכיל צמחן הולך  
דהכי פריך עלה צפ"ק דצירושין.  
(דף יד א')

**וסיבך ע"י גבי משה ש"מ עשו.**  
מכאן משמע דמ"ד לא  
עשו אפי' היכא ד"ש לחומרא היו  
עושים כב"ה לקולא:

**עירוב מקואות בשפופרת הנוד**  
כו'. וא"ת והא תנן צמס'  
טהרות (פ"ח מ"ט) ומייתי לה צריש  
פ"צ דגיטין (דף טו. וס) הללוק  
והקטפרס ומסקה טופח אינן חיבור  
לא לטומאה ולא לטהרה אבל טופח  
להטפיח חיבור ואמר ר"ת הנקב  
צעינן כשפופרת הנוד אבל צמס'  
הצאים מוזן הנקב סגי צטופח  
להטפיח ואין נראה לר"י דתנן צמס'  
מקואות צפ' ששי (מ"ט) כותל שצין ב'  
מקואות שנסדק לשתי מטטרף לערב  
אין מטטרף עד שיהא צמקוס אחד  
כשפופרת הנוד רבי יהודה אומר  
חילוף הדברים נפרצו זה לתוך זה על  
רום קקליפת השום על רוחו כשפופרת  
הנוד משמע דלמעלה כשאין  
דבר מפסיק צריך שיהא קף על

רומו קקליפת השום וצרוח שפופרת ולא סגי צטופח להטפיח וצנקה  
זו לזו ומפסיק הכותל משמע דלר"י מים כשפופרת ועוד דאם אין  
צמיס הצאים דרך הנקב אלא טופח להטפיח אין כאן נקב רוחב  
מים כשפופרת שאין הנקב מרובע אלא עגול דקאמרינן כשמי  
אכצעות חורות למקומן אלא ודאי נקב מלא צעינן וכשאין למעלה  
סגי צקליפת השום כרוחב שפופרת ונראה לר"י דהיא דלנוק  
וקטפרס לא לענין חיבור מקואות איירי אלא לענין השקה דאם  
טופח אין חיבור ומוסקה טופח אין חיבור להטפיח הוי השתא הוי לטהרה  
דומיא דלטומאה ובהדיא מתייבא לענין השקה צמס' טהרות צוק פרח שמיני וצריש פרח שני דגיטין (דף טו. וס) מסיק עלה דלמא לענין  
מקואות ורבי יהודה היא מכלל דעד השתא לא הוי מוקי לה לענין מקואות מוקי לה דוקא כר' יהודה אבל  
לרצונן לא הוי חיבור צטופח להטפיח ולר' יהודה נמי טופח להטפיח לא הוי חיבור אלא משום גוד אחית כההיא דאם היו רגליו נוגעות  
צמיס דאיירי זה רבי יהודה אבל היכא דלא שייך גוד אחית כמו צקרקע שוה לא הוי טופח להטפיח חיבור אלא צעי מים צפיס  
קקליפת השום וכן משמע דנפרצו זה לתוך זה על רום קקליפת השום אמי כרבי יהודה דהוכיח שם צרישא ומה שסקה על זה בכל שאר  
הדבור פפרשו פרח שני דגיטין ואין להאריך כאן:

שהיו חוללות. וינשאו לשוק בהכשר לדברי הכל: מה נעשה לרבות  
הראשונות. שתיצטו וצנייהם ממזרים אם נגמור הלכה שלא יתיצמו:  
לרוב עלמה. ולרבות דב"ה שנישאו לשוק קאי והאי ומאי נעשה לרוב  
אצנים קאי דהאי אפי' לב"ש כשרים לקהל אלא אכרה עלמה: רבי

**טרפון.** מתלמידי צ"ה מהי: ממי  
סבא לרס הכס. מנאיה לדי:  
**ואשאלה.** אייבס אותה כדברי צ"ש:  
**ואשאלה.** לשוק כדברי צ"ה: והא  
**האצני קאמר.** ואם כב"ה מה חידוש  
כ"ע הכי נהגו: לאפוקי מדר' יוחנן  
זן גורי. דאמר תקנתא דחוללות:  
**מסלמידי צ"ש הוא.** צתמיה והלא  
מזני בניו של הלל הוא: אינונים  
**היסה.** ותנן' או שנמאלו אינונים  
צרותיהן מותרות: ה"ג הכיר זה ולא  
**הכיר זה איכא צנייהו.** ו"ג אלא  
למ"ק דוקא דלא הכיר זה הוא דהוי  
מקח טעות אבל הכיר זה לרעה  
אסורה ולאחרים אפי' הכיר זה מותרת  
דקתני היתה ולא קתני מנאלת: כנס  
ולכוסף גירס איכא צנייהו. למ"ק  
על ידי שגירס אחיו את בתו קודם  
מיטה אע"פ שכבר כנס הנכרית והיו  
צרות זו על זו מותרת הואיל וגירס  
את הערוה לכסוף ולאחרים הואיל  
וכנס את הנכרית קודם גירושין  
דערוה אסורה. יאש צמו של ר"ג  
אינונים היתה: יש תנאי צנייהו.

**הכנס אשה על:** ולא תנאי שאין עליה  
מומין או נדרים ונמאל שיש עליה  
למ"ק מהני תנאי והוי מקח טעות  
ותנאי היה לו לחיוב של ר"ג צמו ולא  
נתקיים הילכך לאו אשתו היא ורעה  
מותרת ואחרים סבדי דאין תנאי  
מועיל צנייהו דיוון דבעיל אחולי  
אחיל כדאמרינן צמכותם בהמדיר  
(ד' ע"ג.) אין אלס עושה צעילמו צעילת  
זנות אלא משום דאינונים היתה:  
**צאחד צצצט.** ושנה שניה הנכנסת  
לשלישית היתה ונהג זה שני עשורין  
מעשר שני כב"ה דאמרי ט"ו צצצט  
ר"ה לאינונות ואכתי שניה היא ומעשר  
עני כב"ש דאמרי צא' צצצט ר"ה  
לאינונות ושלישית היא: מעשיב. טיח  
טיט שעל השקית: צצצט קטן.  
דסבירא ל' לשמאי קטן הצריך לאמו  
חיוב צסוכה: שוקס. אצן חלולה  
שתחת לגור המקלח מים מן ההר  
והיתה נקראת שוקת יהודא: נעשים על  
גבה. מוציליס צמוכה ואין זה מ'  
סאה אבל מקוה שלם היה צמיס  
צצצדה ומתעבדין ממעיין השוקת' ס

**דוך נקב כשפופרת הנוד:** הרחיב  
לו את הנקב. הרחיבו ופיחתו רוצה  
מקואות. מקוה חסר צצצד מקוה שלם ומתעבדין המים דרך חריץ  
ונקב. ושיעור הנקב לצרף המקואות ולהכשיר החסר: כשפופרת הנוד.  
קנה שנותנים צפי הנוד שיהא שיעור חלל החריץ כעוביה וחללה של  
שפופרת דהיינו כשתי אכצעות: החוורות למקומן. מתהפכות בחלל  
הנקב צריות. והיינו צנייה הלל צבל צנייה שמאי עד שתפחת רוצה:

יש כאן מים טמאים ומשיקן צנהר ומחצין ע"י נלוך וקטפרס ומסקה  
דומיא דלטומאה ובהדיא מתייבא לענין השקה צמס' טהרות צוק פרח שמיני וצריש פרח שני דגיטין (דף טו. וס) מסיק עלה דלמא לענין  
מקואות ורבי יהודה היא מכלל דעד השתא לא הוי מוקי לה לענין מקואות מוקי לה דוקא כר' יהודה אבל  
לרצונן לא הוי חיבור צטופח להטפיח ולר' יהודה נמי טופח להטפיח לא הוי חיבור אלא משום גוד אחית כההיא דאם היו רגליו נוגעות  
צמיס דאיירי זה רבי יהודה אבל היכא דלא שייך גוד אחית כמו צקרקע שוה לא הוי טופח להטפיח חיבור אלא צעי מים צפיס  
קקליפת השום וכן משמע דנפרצו זה לתוך זה על רום קקליפת השום אמי כרבי יהודה דהוכיח שם צרישא ומה שסקה על זה בכל שאר  
הדבור פפרשו פרח שני דגיטין ואין להאריך כאן:

יש כאן מים טמאים ומשיקן צנהר ומחצין ע"י נלוך וקטפרס ומסקה  
דומיא דלטומאה ובהדיא מתייבא לענין השקה צמס' טהרות צוק פרח שמיני וצריש פרח שני דגיטין (דף טו. וס) מסיק עלה דלמא לענין  
מקואות ורבי יהודה היא מכלל דעד השתא לא הוי מוקי לה לענין מקואות מוקי לה דוקא כר' יהודה אבל  
לרצונן לא הוי חיבור צטופח להטפיח ולר' יהודה נמי טופח להטפיח לא הוי חיבור אלא משום גוד אחית כההיא דאם היו רגליו נוגעות  
צמיס דאיירי זה רבי יהודה אבל היכא דלא שייך גוד אחית כמו צקרקע שוה לא הוי טופח להטפיח חיבור אלא צעי מים צפיס  
קקליפת השום וכן משמע דנפרצו זה לתוך זה על רום קקליפת השום אמי כרבי יהודה דהוכיח שם צרישא ומה שסקה על זה בכל שאר  
הדבור פפרשו פרח שני דגיטין ואין להאריך כאן:

יש כאן מים טמאים ומשיקן צנהר ומחצין ע"י נלוך וקטפרס ומסקה  
דומיא דלטומאה ובהדיא מתייבא לענין השקה צמס' טהרות צוק פרח שמיני וצריש פרח שני דגיטין (דף טו. וס) מסיק עלה דלמא לענין  
מקואות ורבי יהודה היא מכלל דעד השתא לא הוי מוקי לה לענין מקואות מוקי לה דוקא כר' יהודה אבל  
לרצונן לא הוי חיבור צטופח להטפיח ולר' יהודה נמי טופח להטפיח לא הוי חיבור אלא משום גוד אחית כההיא דאם היו רגליו נוגעות  
צמיס דאיירי זה רבי יהודה אבל היכא דלא שייך גוד אחית כמו צקרקע שוה לא הוי טופח להטפיח חיבור אלא צעי מים צפיס  
קקליפת השום וכן משמע דנפרצו זה לתוך זה על רום קקליפת השום אמי כרבי יהודה דהוכיח שם צרישא ומה שסקה על זה בכל שאר  
הדבור פפרשו פרח שני דגיטין ואין להאריך כאן:

א [מוספתא פ"א]. ט ג'  
ר"ש תלמידי אפי' וכו'  
ב' מוספתא. א עירובין ז'  
ר"ה ד' א' סוכה כח,  
ה' מקואות פ"ד מ"ה ע"ג,  
ו' מגילה כח: מקואות פ"ו  
מ"ו. א [לעיל ב' ג':]  
ח' נכסיה: מי המעין  
והשוקת,

### תורה אור השלם

1. דרביה דרבי נעם וכל  
גיתביהיך שלום:  
משלי י' ז

### מוסף רש"י

שליקט אחרוג. פירות  
אין אחרוג. (ד"ה יד.) כל  
האין קריי אחרוג  
(עירובין א.) ונהג בו ב'  
עשורין. מעשר שני כשה  
שנה ומעשר עני כשה  
שלישית. שהיתה שנה  
נכנסת לשלישית (ר"ה טו)  
שנה יואלה ושלישית נכנסת  
הוא. שנה שניה לשמיטה  
מעשר ראשון ושני,  
והשלישית מעשר ראשון  
ומעשר עני (עירובין טו).  
אחד כדברי ב"ש.  
דאמרי צאחד צצצט ראש'  
השנה לאין וכבר נכנסת  
שלישית (טו) צאמרי  
נמאדסה שנה וכבר נכנסת  
שלישית משמיטה (ר"ה)  
טו. ואחד כדברי ב"ה.  
האומר לא נמאדסה שנה  
עד משה עבר זו (טו)  
דאמרי עד משה עבר זו  
לא הוי ראש השנה ועדיין  
שנה היא (עירובין טו).  
עירוב מקואות. מקוה  
חסר צצד מקוה שלם  
והצטור צנייהו ומחצין  
(הגיה א.) כשפופרת  
הנוד. אם יש צמחה  
כשפופרת הנוד, קנה  
שטמתי צמס' הנוד על עיר  
(טו). כשתי אצבעות  
חודרות למקומן. שאדם  
יכול לנגלל בתוך חללו צ'  
אכצעות לכל דד הוי עירוב  
(טו).